

**A Conditional
Projection of
Romania's
Population by Main
Nationalities
(1992-2025)**

**O PROIECTARE CONDI-
ȚIONALĂ A POPULAȚIEI
ROMÂNIEI PE PRINCI-
PALELE NAȚIONALITĂȚI
(1992-2025)**

VASILE GHETĂU

This study presents a conditional projection of Romania's population by main nationalities - Romanian, Hungarian, Gypsy and other - from 1992 to 2025. After a brief review of Romania's population structure by nationalities at the 1992 population census, the author points out the difficulties related to estimate the real number of Gypsies and the differential fertility and mortality by nationality.

Two assumptions regarding the 1992 number of Gypsies and their fertility and mortality are selected and the potential changes in the future size and age structure of population, birth and mortality rate by nationality are explored.

Introducere

Structura populației României pe naționalități – așa cum apare aceasta în datele furnizate de recensămintele populației – a cunoscut în ultimele decenii unele schimbări determinate, fundamental, de migrația externă și de creșterea naturală diferențiată. Migrația externă a jucat un rol major în scăderea numărului și ponderii populației de naționalitate germană și evreiască. O creștere naturală redusă sau chiar negativă a accentuat această evoluție. În cazul maghiarilor, scăderea ce se remarcă între recensămintele din 1977 și 1992 nu poate fi decât rezultatul migrației externe, creșterea naturală fiind – după informațiile indirecte disponibile – pozitivă.

Creșterile care se înregistrează la români, ucraineni, ruși-lipoveni, turci, tătari și romi sunt determinate de un spor natural pozitiv, fertilitatea fiind la aceste naționalități mai ridicată.

Scăderea numărului populației țării după anul 1989, determinată de migrația externă în 1990-1991 și continuând în anii următori atât printr-un sold negativ al migrației externe cât și printr-un excedent al deceselor asupra nașterilor, trebuie apreciată ca o reacție firească a demograficului la schimbările politice, economice și

sociale pe care le-a cunoscut și le cunoaște societatea românească după 1989. Amplitudinea și duritatea acestor schimbări și îndeosebi criza economică și socială nu puteau rămâne fără urmări pe plan demografic.

Evoluțiile demografice negative la care suntem martori își au deci originea într-un anumit context socio-economic și numai schimbarea acestui context ar putea avea efecte pozitive pe plan demografic. Cu alte cuvinte, menținerea actualului context va amplifica deteriorarea situației demografice a țării și, implicit, efectele sale negative pe plan demografic și socio-economic.

Problema pe care dorim să o abordăm în acest studiu este cea a potențialelor implicații ale menținerii actualelor caracteristici demografice asupra structurii populației României pe principalele naționalități. Deși întreprinderea noastră este extrem de dificilă – datorită cunoștințelor limitate pe care le avem asupra dimensiunii statistice reale a unor naționalități și, mai ales, asupra caracteristicilor mișcării naturale și migratorii ale naționalităților – credem că un astfel de studiu se justifică din plin, fie și numai din rațiuni strict tehnice și metodologice.

Populațiile proiectate

Efective

Cele două probleme asupra cărora o opțiune s-a impus a fi luată au fost:

(a) care dintre naționalități justifică o abordare prospectivă, și

(b) care este efectivul inițial (la data recensământului) al naționalităților reținute pentru proiectare.

După cum se poate vedea în tabelul nr.1, la recensământul din 1992 doar trei minorități aveau un efectiv mai mare de 100 mii persoane și care s-ar

justifica – prin prisma mărimii lor- a fi luate în considerare într-o abordare prospectivă, toate celelalte circa 20 de minorități însumând doar 255 mii persoane și reprezentând 1 la sută din populația țării. În plus, aceste minorități sunt foarte eterogene din punct de vedere al caracteristicilor demografice.

Tabelul nr.1

Populația României pe unele naționalități la recensământul din 7 ianuarie 1992

Naționalitatea	Număr	
	în mii	%
TOTAL	22810,0	100,0
Români	20408,5	89,5
Maghiari	1625,5	7,1
Romi	401,1	1,8
Germani	119,5	0,5
Alte naționalități	255,4	1,1

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, 1994.

Ținând cont de faptul că minoritatea germană se află în scădere continuă atât prin emigrare cât și prin caracteristicile mișcării naturale (mortalitate mai mare decât natalitate), am apreciat că nu există suficiente motivații pentru a elabora o proiectare separată pentru această minoritate (efectivul ei fiind însă inclus în grupa "alte naționalități").

Proiectările noastre vizează, așadar, românii, maghiarii, romii și ansamblul celorlalte naționalități.

Dacă asupra efectivelor românilor și maghiarilor la recensământul din 1992 nu există semne de întrebare, cifra referitoare la romi ridică problema veridicității ei.

Deși față de recensământul din 1977 numărul celor care s-au declarat romi la recensământul din 1992 este aproape dublu, cifra de 401 mii este, cu certitudine, departe de realitate și reflectă o nedeclarare masivă a adevăratei apartenențe etnice în rândul romilor, din multiple și variate

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

motivații.

Cifra pe care am luat-o în considerare pentru proiectările noastre este cea rezultată din cercetarea selectivă efectuată în anul 1992 de Institutul de Cercetare a Calității Vieții. Deși această cercetare nu și-a propus a determina dimensiunea minorității romilor, pe baza informațiilor furnizate de cercetare autorii acesteia estimează numărul romilor, în anul 1992, la 1 milion (E. Zamfir și C. Zamfir, 1993). Cum însă această cifră este apreciată de către autorii cercetării drept minimă, am considerat că pentru o explorare prospectivă putem adopta și ipoteza unei populații de romi de

1,5 milioane în 1992. O astfel de valoare s-ar situa la mijlocul celor două cifre extreme ce pot fi luate în considerare – 400 mii la recensământ și 2,5 milioane potrivit declarațiilor unor lideri ai romilor.

Adoptând pentru studiul nostru cele două cifre s-a impus a reduce în mod corespunzător populația de altă naționalitate. Soluția la care am recurs este cea a diminuării proporționale a numărului de români și maghiari (chiar dacă o astfel de procedură poate ridica mici obiecții).

Iată în tabelul nr.2 noile valori și structuri.

Tabelul nr.2

Populația României pe unele naționalități la recensământul din 7 ianuarie 1992 – cifre corectate

Naționalitatea	Varianta 1 (1 milion de romi)		Varianta 2 (1,5 milioane de romi)	
	Număr – în mii	În%	Număr – în mii	În%
TOTAL	22810,0	100,0	22810,0	100,0
Români	19851,0	87,0	19385,5	85,0
Maghiari	1583,6	7,0	1549,1	6,8
Romi	1000,0	4,4	1500,0	6,6
Alte naționalități	375,4	1,6	375,4	1,6

Structura pe vârste a “noilor” populații de romi respectă structura de la recensământ.

Caracteristicile mișcării naturale și migratorii

De o manieră generală, informațiile disponibile asupra fertilității, mortalității și migrației externe la nivelul naționalităților sunt limitate și inegale.

tății și migrației externe la nivelul naționalităților sunt limitate și inegale.

Fertilitatea. Datele de recensământ ne furnizează un indicator extrem de valoros și semnificativ asupra fertilității feminine – numărul de copii născuți vii la 1000 femei. Este vorba de un indicator de tip longitudinal, reflectând de fapt descendența atinsă la data recensământului.

Tabelul nr.3

Fertilitatea feminină (descendența) la recensământul din 7 ianuarie 1992 la unele naționalități

Grupa de vârstă	TOTAL	Copii născuți vii la 1000 femei		
		Români	Maghiari	Romi
15-49 ani	1467	1452	1418	2449
15-19 ani	67	60	57	362
20-24 ani	647	632	582	1607
25-29 ani	1513	1488	1428	3001

Grupa de vârstă	TOTAL	Copii născuți vii la 1000 femei		
		Români	Maghiari	Romi
30-34 ani	1967	1942	1883	3744
35-39 ani	2140	2119	2052	4002
40-44 ani	2287	2274	2172	4035
45-49 ani	2343	2348	2136	3873

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, 1995

Datele asupra fertilității feminine la data recensământului sunt elocvente în ceea ce privește diferențele de model cultural și reproductiv dintre cele trei naționalități și îndeosebi asupra fertilității feminine considerabil mai mari la romi. Aceste date au o incontestabilă valoare și pentru o abordare prospectivă dar, din păcate, ele nu pot fi utilizate în această formă la elaborarea unei proiectări a populației, indiferent dacă indicatorii fertilității care ar fi folosiți la această proiectare ar fi de tip longitudinal (rate de fertilitate pe vârste și generații) sau transversal (rate de fertilitate pe vârste și ani calendaristici). Se pune astfel problema estimării ratelor de fertilitate pe vârste, în anul 1992 sau în anii următori, pentru naționalitățile luate în considerare.

Deși în statistica demografică curentă printre caracteristicile care se înregistrează figurează și naționalitatea, determinarea ratelor de natalitate pe naționalități scoate în evidență incoerențe serioase la romi, provenind din nedeclararea adevăratei apartenențe etnice la înregistrarea născuților. Astfel, calculele efectuate pentru anul 1992 conduc la următoarele valori ale ratei natalității (născuți vii la 1000 persoane):

TOTAL	-11,4
Români	-11,8

Maghiari	- 9,2
Romi	- 6,2

Dacă pentru români și maghiari ratele sunt verosimile, în cazul romilor situația este evident deformată și indicatorul nu poate avea nici o valoare pentru obiectivul nostru – determinarea ratelor de fertilitate pe grupe de vârstă la nivelul naționalităților.

Metoda pe care am folosit-o pentru a estima ratele de fertilitate pe naționalități pleacă de la ipoteza că diferențele relative (ca raport) dintre fertilitățile pe grupe de vârstă ale naționalităților și cele ale întregii populații, la data recensământului, se mențin și între ratele de tip transversal. Cu alte cuvinte, plecând de la aceste raporturi și de la ratele de fertilitate pe grupe de vârstă la nivel național în anul 1994, am estimat ratele de fertilitate pe grupe de vârstă ale naționalităților în anul 1994. Alegerea anului 1994 (și nu a anului 1992) ni s-a părut a fi mai indicată, având în vedere că fertilitatea a fost în declin în anii 1993 și 1994 iar proiectarea se va elabora numai în ipoteza constanței fertilității (și mortalității, de altfel) în întreaga perioadă acoperită de proiectări.

Iată – în tabelul nr.4 – rezultatele la care am ajuns.

Tabelul nr.4

Ratele de fertilitate estimate pentru anul 1994 la unele naționalități

Grupa de vârstă	TOTAL	Născuți vii la 1000 femei		
		Români	Maghiari	Romi
15-19 ani	45,0	40,0	38,0	242,8
20-24 ani	119,3	38,0	107,4	296,5

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Grupa de vârstă	TOTAL	Născuți vii la 1000 femei		
		Români	Maghiari	Romi
25-29 ani	75,8	74,6	71,6	150,3
30-34 ani	28,7	28,3	27,5	54,6
35-39 ani	11,3	11,2	10,8	21,1
40-44 ani	3,2	3,2	3,0	5,6
45-49 ani	0,2	0,2	0,2	0,3
I.S.F.	1417,5	1370,0	1292,5	3856,6

I.S.F.=Indicatorul sintetic al fertilității

Ratele de fertilitate astfel calculate impun câteva observații.

Metoda pe care am folosit-o noi are la bază raportul dintre fertilitatea naționalităților și cea generală (națională), pe grupe de vârstă, la data recensământului. Aceste fertilități sunt **fertilități cumulate**, fiind rezultatul unui comportament reproductiv trecut, etalat pe un mare număr de ani și reflectând deci un întreg context socio-economic și legislativ, acesta din urmă fiind unul de excepție în cazul țării noastre și care în nici un fel nu poate fi neglijat sau subestimat. Scăderea rapidă și importantă a fertilității după 1989 nu se regăsește decât în mod secundar, insignifiant, în fertilitățile de la recensământ. În cazul românilor și maghiarilor ratele de fertilitate din tabelul nr.4 sunt realiste și coerente cu toate informațiile pe care le avem (ratele de natalitate ale românilor și maghiarilor în anii 1992-1994, fertilitatea din județele Covasna și Harghita comparativ cu celelalte județe). În cazul romilor situația ni se pare a fi diferită. Fertilitatea (cumulată) a acestei naționalități la recensământ și diferențele dintre aceasta și celelalte două naționalități nu pot reflecta decât parțial diferențele dintre fertilitatea actuală a romilor și cea a românilor și maghiarilor. Pentru că, pe de o parte, creșterea fertilității după 1966 și

nivelul din anii ulterioari au fost net în favoarea romilor iar, pe de altă parte, după 1989 scăderea fertilității a fost generală, chiar dacă dimensiunile scăderii nu pot fi identice la nivelul naționalităților și în mod cert fertilitatea romilor, deși se menține la valori net superioare celorlalte naționalități, este în scădere indiscutabilă. Studiul deja citat asupra romilor remarcă de altfel această tendință de scădere a fertilității acestei naționalități. Ni se pare deci că o fertilitate (în 1994) corespunzătoare unui indicator sintetic al fertilității de 3,9 copii la o femeie s-ar putea să supraestimeze nivelul real actual al fenomenului.

Luând în considerare intensitatea scăderii fertilității după 1989 am apreciat că o a doua variantă asupra fertilității romilor se impune. Metoda pe care am folosit-o pleacă de la ipoteza că între fertilitatea (pe grupe de vârstă) actuală a romilor și cea a românilor se menține o diferență importantă, nivelul acesteia fiind cel dintre fertilitatea femeilor de 15-49 ani de naționalitate romi și români la recensământul din 1992: 1,69. Acestui raport îi corespund un indicator sintetic al fertilității romilor de 2,32 copii la o femeie și următoarele rate de fertilitate pe grupe de vârstă (structura fertilității pe vârste fiind identică cu cea din varianta precedentă):

15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	I.S.F.
145,8	178,0	90,3	32,8	12,7	3,4	0,2	2315,5

După cum se poate remarca, nivelul fertilității este în această variantă

inferior celui din varianta precedentă, dar se menține la o valoare considerabil supe-

rioară comparativ cu fertilitatea românilor.

Pentru a evalua calitatea estimărilor noastre asupra fertilității pe naționalități, am recalculat ratele de fertilitate la nivel național ca medie aritmetică ponderată a ratelor de fertilitate pe grupe de vârstă ale celor patru naționalități, coeficienții de ponderare fiind efectivele feminine pe grupe de vârstă ale naționalităților în anul 1992. Ratele astfel recalculat conduc la un indicator sintetic al fertilității la nivel național de 1,495 în prima variantă a fertilității romilor (I.S.F.=3,86) și de 1,417 în cea de-a doua variantă (I.S.F.=2,32). O comparație cu valoarea reală a I.S.F. – 1,417 – evidențiază o excelentă consistență a rezultatelor noastre asupra fertilității naționalităților în varianta unui indicator sintetic de 2,32 la romi. Am putea spune că și în prima variantă ratele fertilității celor patru naționalități sunt destul de realiste, o diferență de numai 5% la nivelul I.S.F. (1,495/ 1,417) putând fi considerată drept acceptabilă. Oricum însă, ipoteza unei fertilități a romilor de 2,32 copii la o femeie apare mai bine fundamentată și variantele proiectărilor noastre elaborate pe baza acestei ipoteze (variantele 1.B., 1.D., 2.B. și 2.D.) ar trebui să fie mai realiste și mai precise.

Mortalitatea. În cazul mortalității, elementele pe care le avem pentru a estima mortalități diferențiale sunt practic inexistente. Din statistica demografică curentă a anului 1992 rezultă, pentru romi, o rată a mortalității generale de numai doi la mie!...

Lipsa de informații asupra mortalității diferențiale pe naționalități ne-a determinat a utiliza, într-o primă variantă, aceeași tabelă de mortalitate pentru toate cele patru populații proiectate. Este tabela de mortalitate a anului 1994, speranța de viață la naștere fiind de 65,5 ani la bărbați și 73,1 ani la femei. Într-o a doua variantă, am apreciat că mortalitatea este mai ridicată la romi, speranța de viață la naștere fiind cu cinci ani mai mică atât la populația

masculină cât și la cea feminină, în raport cu valorile deja menționate. Tabela de mortalitate corespunzătoare a fost obținută prin utilizarea procedurii MATCH din pachetele de programe Mort Pak-Lite ale Diviziei de Populație a Națiunilor Unite (United Nations, 1988). Prin această metodă se poate obține o familie de tabele de mortalitate cu valori diferite ale speranței de viață la naștere, dar conservând o anumită fizionomie a mortalității pe vârste. Chiar dacă este posibil ca mortalitatea romilor să fie nu numai mai mare, ci și de o structură pe vârste diferită, nu credem că poate fi vorba de o structură total diferită.

Fără îndoială, în alegerea unei speranțe de viață la naștere cu cinci ani mai mică la romi există o doză importantă de abordare subiectivă a problemei. Dar nu vedem o altă manieră de a soluționa această delicată chestiune a mortalității diferențiale, cu atât mai mult cu cât, după cum vom vedea, numărul proiectat al romilor în ipoteza unei speranțe de viață cu cinci ani mai mică (variantele C și D) diferă cu numai cinci la sută de numărul proiectat în ipoteza unei mortalități unice pentru întreaga populație (variantele A și B). Este deci posibil ca speranța de viață a romilor să fie inferioară celei a întregii populații cu mai mult de cinci ani.

Migrația externă. Nu am luat în considerare nici o ipoteză asupra migrației externe și aceasta din două rațiuni. Pe de o parte, datele statistice nu se referă decât la români, germani, maghiari, evrei și alte naționalități (Comisia Națională pentru Statistică, 1995b), fără a permite identificarea romilor. Pe de altă parte, dacă ipoteza unui sold anual negativ de 10-15 mii persoane pare a fi realistă, menținerea actualei structuri pe naționalități a acestui sold al migrației externe nu poate fi susținută cu argumente solide. Am preferat deci a nu lua în considerație migrația externă, ceea ce impune o anumită corecție ce ar trebui avută în vedere la examinarea și evaluarea rezultatelor proiectărilor, în

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

special la români și maghiari. De o manieră generală însă, credem că ipoteza noastră se justifică și nu poate influența semnificativ rezultatele proiectărilor.

Câteva considerații asupra ipotezelor

Întregul set de proiectări este elaborat în ipoteza constanței nivelurilor fertilității și mortalității, precum și al unui sold nul al migrației externe. Această abordare pare a fi simplistă dar credem că se justifică din plin, prin următoarele argumente:

–contextul demografic actual este unul de excepție și nu există nici un temei pentru a adopta ipoteze realiste vizând redresarea fertilității sau mortalității în perioada următoare. În plus, chiar dacă am adopta astfel de ipoteze, nu dispunem de nici un element pentru a alege nivelul probabil al celor două fenomene, momentul în care redresarea se instalează și etalarea în timp a acestei redresări;

constanța fertilității și mortalității oferă o excelentă viziune a ceea ce se poate întâmpla pe plan demografic în următorii 30 de ani dacă nu intervin modificări, indiferent de natura și originea acestora;

pornind de la rezultatele acestor proiectări, analistul poate ușor sesiza și chiar evalua evoluțiile posibile în ipoteza altor valori ale fertilității și mortalității.

Proiectările noastre nu au decât un caracter pur exploratoriu și în acest context trebuie examinate și judecate.

Rezultate

Pornind de la cele două variante asupra numărului de romi (și, implicit, de români și maghiari) în anul 1992 și adoptând câte două ipoteze asupra mortalității și fertilității romilor, au rezultat opt variante de proiectare a numărului populației. Iată în tabelul de mai jos ipotezele acestor variante.

Speranța de viață – ani	M	65,49	60,63	I.S.F. – copii la o femeie				
				F	73,4	68,26	3,86	2,32
1	2	3	4	5	6	7	8	

VARIANTA 1: 1 milion de romi în 1992

Varianta 1.A.						
Români	X				X	
Maghiari	X					X
Romi	X	X				
Alte naționalități	X				X	
Varianta 1.B.						
Români	X				X	
Maghiari	X					X
Romi	X		X			
Alte naționalități	X				X	
Varianta 1.C.						
Români	X				X	
Maghiari	X					X
Romi		X	X			
Alte naționalități	X				X	

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Varianta 1.D.</i>							
Români	X					X	
Maghiari	X						X
Romi		X		X			
Alte naționalități	X				X		
VARIANTA 2: 1,5 milioane de romi în 1992							
<i>Varianta 2. A.</i>							
Români	X					X	
Maghiari	X						X
Romi	X		X				
Alte naționalități	X				X		
<i>Varianta 2.B.</i>							
Români	X					X	
Maghiari	X						X
Romi	X			X			
Alte naționalități	X				X		
<i>Varianta 2.C.</i>							
Români	X					X	
Maghiari	X						X
Romi		X	X				
Alte naționalități	X				X		
<i>Varianta 2.D.</i>							
Români	X					X	
Maghiari	X						X
Romi		X		X			
Alte naționalități	X				X		

Deși ni s-ar putea reproșa numărul mare de variante la care am recurs în studiul nostru, credem că suntem într-o arie cu incertitudini prea mari pentru a ne fi mărginit la un număr mai mic de ipoteze și deci de variante. În plus, analiza rezultatelor va conferi câtorva variante o consistență superioară, ceea ce poate ghida cititorul în evaluarea ansamblului.

Datele din tabelul nr. 5 ne oferă o viziune generală asupra evoluției populațiilor luate în considerare, în perioada 1992-2025, în toate variantele proiectărilor

noastre. Mai multe comentarii se impun a fi făcute pe marginea acestor date.

După cum se poate constata, românii, maghiarii și populația din grupa “alte naționalități” urmează a cunoaște scăderi importante în perioada 1992-2025 în toate variantele, ca urmare a menținerii actualelor caracteristici ale mortalității și natalității. În variantele 2 scăderile relative ar fi – la români și maghiari – moderat superioare celor din variantele 1, având în vedere efectivele inițiale mai mici din variantele 2.

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Tabelul nr.5

Populația României pe unele naționalități la recensământul din anul 1992 și cea proiectată pentru anul 2025

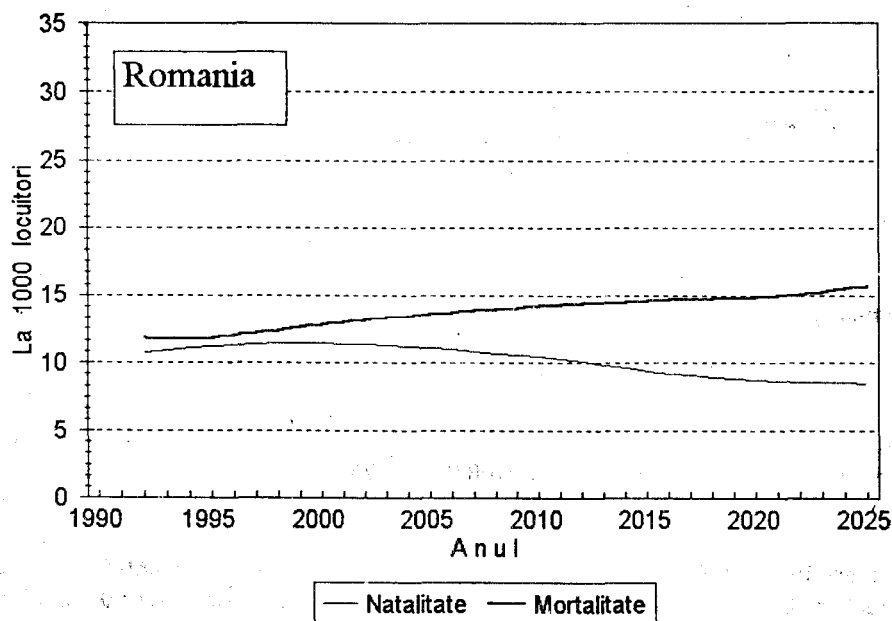
	TOTAL	Români	Maghiari	Romi	Alte naționalități
1	2	3	4	5	6
VARIANTA 1: 1 milion de romi în 1992					
<i>1992</i>					
Număr-mii	22810,0	19851,0	1583,6	1000,0	375,4
Structura (%)	100,0	87,0	6,9	4,4	1,7
<i>2025</i>					
<i>Varianta 1.A.</i>					
Număr-mii	21318,6	17271,9	1225,8	2535,3	285,6
Structura (%)	100,0	81,0	5,8	11,9	1,3
Creștere/scădere 1992-2025 (%)	-6,5	-13,0	-22,6	+153,5	-23,9
<i>Varianta 1.B.</i>					
Număr-mii	20427,7	17271,9	1225,8	1644,3	285,7
Structura(%)	100,0	84,6	6,0	8,0	1,4
Creștere/scădere 1992-2025 (%)	-10,4	-13,0	-22,6	+64,4	-23,9
<i>Varianta 1.C.</i>					
Număr-mii	21204,4	17271,9	1225,8	2421,0	285,7
Structura(%)	100,0	81,5	5,8	11,4	1,3
Creștere/scădere 1992-2025 (%)	-7,0	-13,0	-22,6	+142,1	-23,9
<i>Varianta 1.D.</i>					
Număr-mii	20348,0	17271,9	1225,8	1564,6	285,7
Structura(%)		84,9	6,0	7,7	1,4
Creștere/scădere 1992-2025 (%)	-10,8	-13,0	-22,6	+56,5	-23,9
VARIANTA 2: 1,5 milioane de romi în 1992					
<i>1992</i>					
Număr-mii	22810,0	19385,5	1549,1	1500,0	375,4
Structura (%)	100,0	85,0	6,8	6,6	1,6
<i>2025</i>					
<i>Varianta 2.A.</i>					
Număr-mii	21980,8	16705,5	1186,7	3802,9	285,7
Structura (%)	100,0	76,0	5,4	17,3	1,3
Creștere/scădere 1992-2025 (%)	-3,6	-13,8	-23,4	+153,5	-23,9
<i>Varianta 2.B.</i>					
Număr-mii	20644,4	16705,5	1186,7	2466,5	285,7
Structura (%)	100,0	80,9	5,8	11,9	1,4
Creștere/scădere 1992-2025 (%)	-9,5	-13,8	-23,4	+64,4	-23,9
<i>Varianta 2.C.</i>					
Număr-mii	21809,4	16705,5	1186,7	3631,5	285,7
Structura (%)	100,0	76,6	5,4	16,7	1,3
Creștere/scădere 1992-2025 (%)	-4,4	-13,8	-23,4	+142,1	-23,9

	1	2	3	4	5	6
<i>Varianta 2.D.</i>						
Număr-mii		20524,7	16705,5	1186,7	2346,8	285,7
Structura (%)		100,0	81,4	5,8	11,4	1,4
Creștere/scădere 1992-2025 (%)		-10,0	-13,8	-23,4	+56,5	-23,9

Scăderea – în valoare relativă – a numărului maghiarilor ar fi de aproape două ori mai mare în raport cu scăderea românilor, indiferent de variantă. Această dinamică diferită își are originea în valorile natalității (fertilității) și mortalității generale ale celor două populații, valori defavorabile maghiarilor, și creșterii decalajelor actuale în viitor (a se vedea figurile 2 și 3),

ca urmare a particularităților structurii pe vârste a celor două populații, particularități care sunt, de asemenea, defavorabile maghiarilor. Ponderea populației de 60 de ani și peste, de pildă, era în anul 1992 de 16,6% la români și de 20,0 la maghiari, valorile rezultate pentru anul 2025 fiind de 21,6 și respectiv 24,1%.

Fig. 1. Rata natalității și mortalității în anii 1992-2025

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Fig. 2. Rata natalității și mortalității
in anii 1992-2025

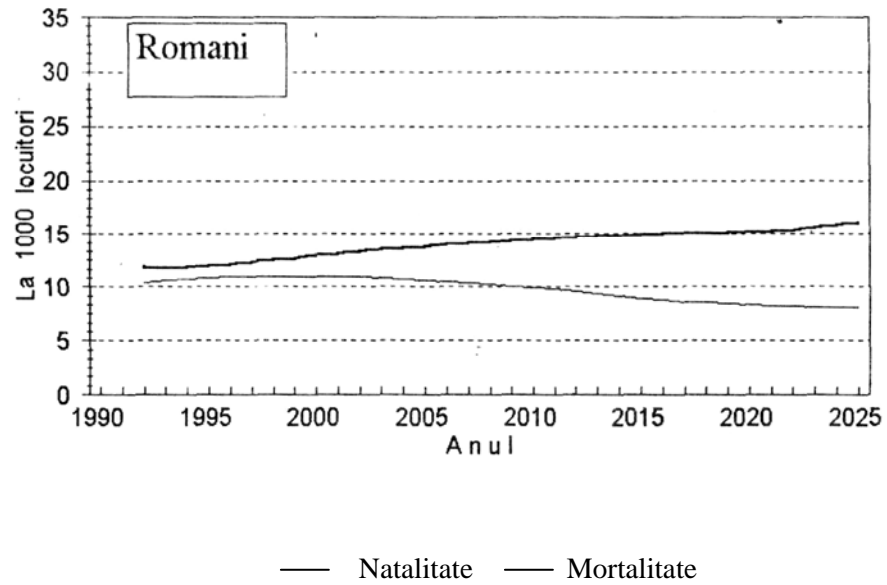
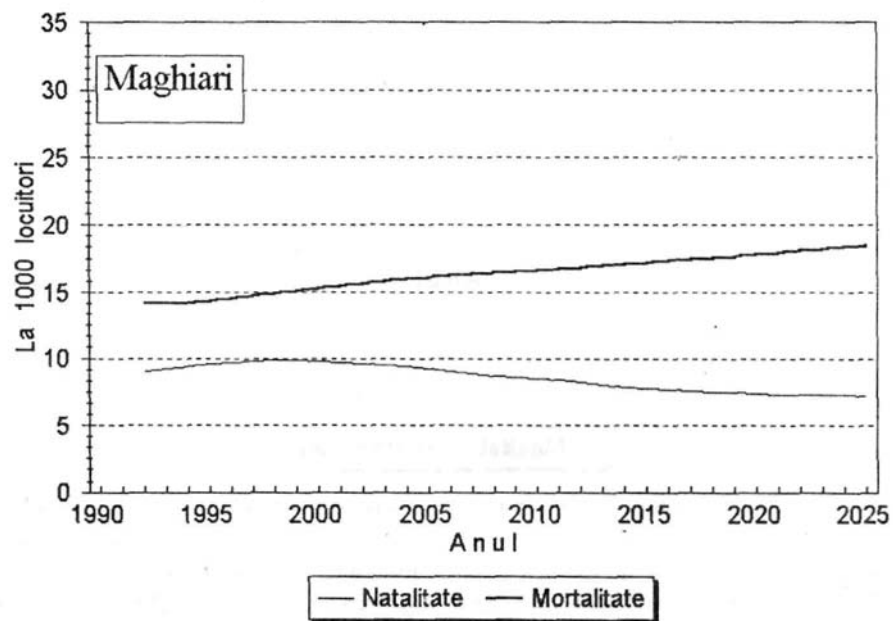

Fig. 3. Rata natalității și mortalității
in anii 1992-2025

Iată care ar fi evoluția natalității și mortalității generale la cele două populații în perioada 1995-2025 (la 1000 loc):

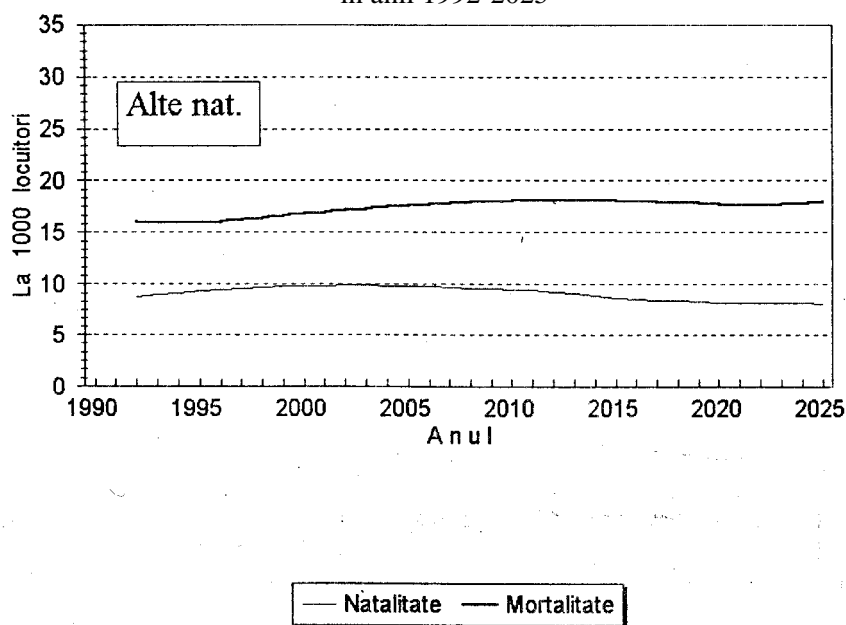
	Natalitate		Mortalitate	
	Români	Maghiari	Români	Maghiari
1995	10,8	9,6	11,9	14,3
2000	11,0	9,8	13,0	15,2
2010	10,0	8,5	14,5	16,7
2025	8,1	7,2	16,1	18,5

Evoluția descendentă a natalității este și ea rezultatul deteriorării structurii pe vârste, mai ales după anul 2005, când la vârstele fertile ajung generațiile reduse numeric născute după 1990. Se cuvine a sublinia faptul că valorile natalității și mortalității maghiarilor în anul 1995, așa cum rezultă ele din proiectările noastre, sunt foarte coerente cu valorile calculate

pentru anul 1994 pe baza datelor din statistica demografică curentă. În plus, o comparație cu nivelul acelorași indicatori din Ungaria relevă o excelentă consistență a datelor, mortalitatea fiind identică iar natalitatea, cum era de așteptat, cu puțin mai mare în Ungaria, unde valoarea I.S.F. a fost în 1994 de 1,6 față de 1,4 în România (Council of Europe, 1995).

Scăderea pe care ar urma să o înregistreze grupa "alte naționalități" este cea mai însemnată – aproape 24% – și ea trebuie pusă pe seama gradului ridicat de îmbătrânire demografică a acestei populații (23%), o treime din ea fiind compusă din minoritatea germană. Creșterea naturală negativă a acestei populații are astăzi valorile cele mai ridicate și această caracteristică se va accentua în viitor (figura 4).

Fig. 4. Rata natalității și mortalității în anii 1992-2025

Cum era de așteptat, numărul romilor ar urma să crească de o manieră spectaculoasă, îndeosebi în ipoteza unui I.S.F. de 3,86 copii la o femeie. În variantele elaborate pe baza acestei ipoteze s-ar ajunge în anul 2025 la 2,4-2,5 milioane de

romi pornind de la 1 milion în 1992 și la 3,6-3,8 milioane, dacă se pornește de la 1,5 milioane. Evident, cifrele ar fi mai mici în ipoteza unui I.S.F. de 2,32 copii la o femeie (figurile 5 și 6).

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Fig. 5. Numărul proiectat al romilor,
1992-2025 – V.1.

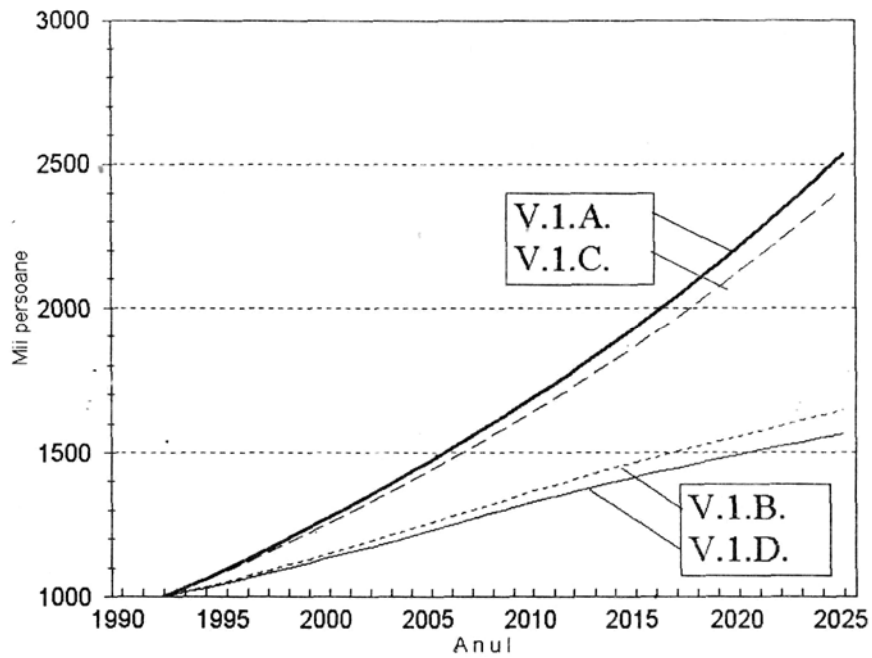
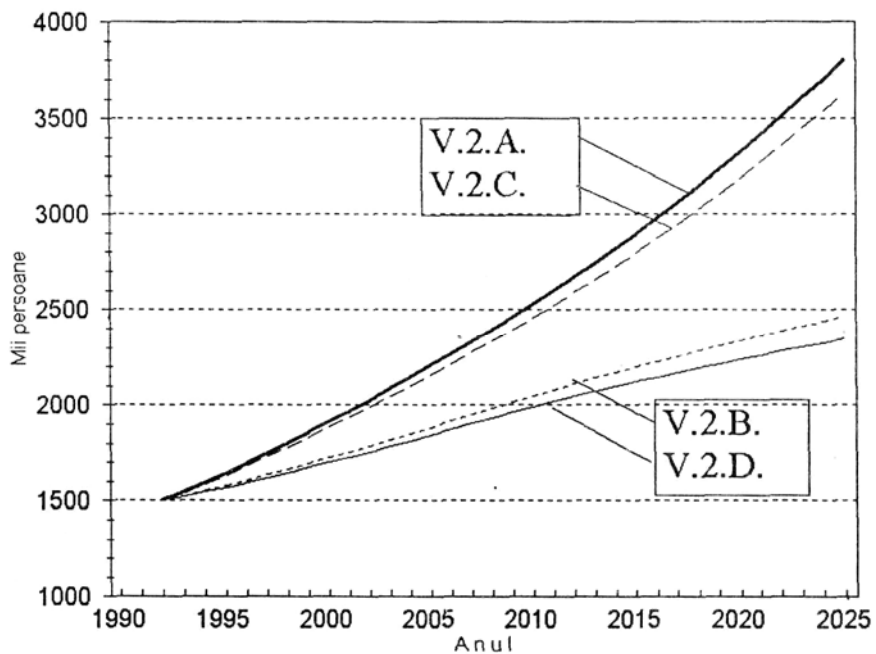

Fig. 6. Numărul proiectat al romilor,
1992-2025 – V.2.

După cum se poate remarca în figurile 7-11, creșterea naturală deosebit de puternică a romilor este rezultatul nu numai al unei natalități foarte ridicate, ci și al unei mortalități (la nivelul ratei brute, doar) mai scăzute, ca urmare a unei structuri pe vârste considerabil mai puțin

îmbătrânite.

Iată care ar fi nivelul natalității și mortalității generale, precum și ponderea populației de 60 de ani și peste în variantele extreme 1.A. și 1.D. (cei trei indicatori sunt identici în variantele 2.A. și, respectiv, 2.D.).

	Natalitate		Mortalitate		Pop. de 60 ani+(%)	
	V.1.A.	V.1.D.	V.1.A.	V.1.D.	V.1.A.	V.1.D.
1992	34,6	20,8	4,7	6,6	5,1	5,1
1995	35,6	22,4	5,0	6,7	5,5	5,6
2000	34,7	23,3	5,3	7,2	5,9	6,2
2005	33,7	24,0	5,5	7,8	5,6	6,2
2010	32,7	22,4	5,7	8,2	5,6	6,4
2015	32,9	19,8	5,7	8,5	5,9	7,2
2020	33,1	18,8	5,7	8,9	6,2	8,1
2025	32,7	18,8	5,8	9,6	5,9	8,3

Creșterea rapidă și deosebit de importantă a romilor, paralel cu diminuarea numărului românilor, maghiarilor și grupului “alte naționalități”, ar urma să schimbe sensibil fizionomia structurii populației pe naționalități (figurile 12-15). De la 87% în anul 1992, românii ar ajunge în anul 2025 la o pondere cuprinsă între 76%, în varianta 2.A., și 85%, în varianta 1.D. (figura 16). Scăderi ale ponderilor s-ar înregistra și la maghiari, ca și la grupul “alte naționalități” (la nivelul ansamblului acestui grup eterogen, pentru că în interiorul său sunt și naționalități care vor cunoaște creșteri – cazul turcilor, tătarilor și, într-o măsură mai redusă, al ucrainenilor, dacă avem în vedere caracteristicile natalității și mortalității acestor naționalități). În schimb, romii ar cunoaște – în toate variantele – o creștere a proporției în populația țării (figurile 17-18). În variantele 2.A. și 2.C. această proporție ar atinge 17%!

O schimbare nu lipsită de interes este cea dintre numărul și ponderea maghiarilor și romilor: în toate variantele ar urma să asistăm la o inversare a

pozițiilor, romii depășind considerabil ponderea maghiarilor (figurile 19-22).

Dacă schimbările structurale la nivelul populațiilor sunt importante, chiar foarte importante în unele variante, trebuie subliniat că și mai importante sunt schimbările potențiale din structura născuților după naționalitate (figurile 23-26). În variantele 2.A. și 2.C. numărul născuților proveniți de la romi se apropie de cel al românilor. Este ușor de imaginat impactul acestor schimbări asupra evoluției populației celor două naționalități după anul 2025.

Informațiile limitate pe care le avem asupra caracteristicilor mortalității și fertilității naționalităților și, îndeosebi asupra romilor, ne-au obligat să adoptăm câte două ipoteze asupra mortalității și fertilității acestei naționalități. A rezultat un număr relativ ridicat de variante ale proiectărilor, conducând la un număr total al populației în anul 2025 – obținut ca sumă a naționalităților – situat între 20348,0 (V.1.D.) și 21980,8 (V.2.A.) mii persoane. Aceste cifre impun câteva observații.

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Fig. 7. Rata natalității la romi
în anii 1992-2025

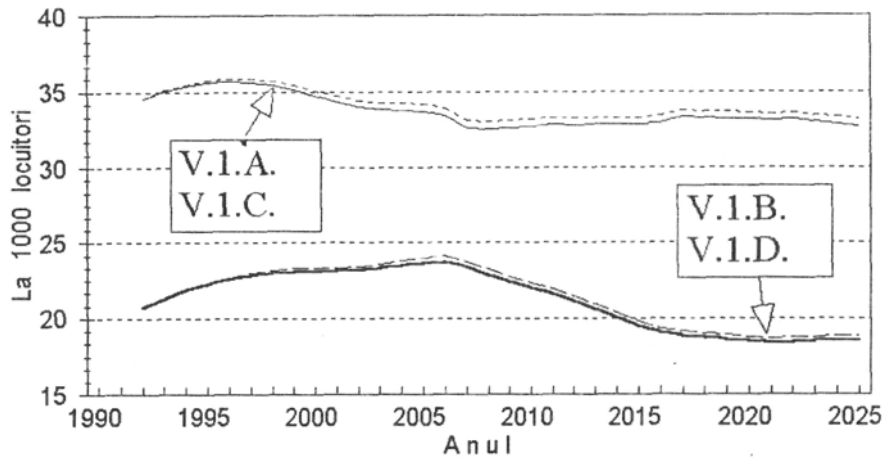

Fig. 8. Rata natalității și mortalității
în anii 1992-2025

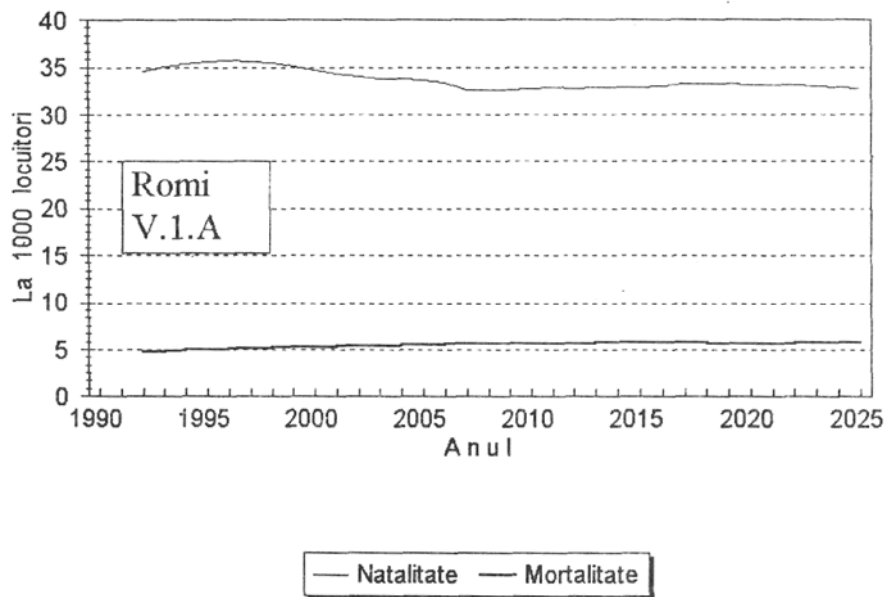

Fig. 9. Rata natalității și mortalității
în anii 1992-2025

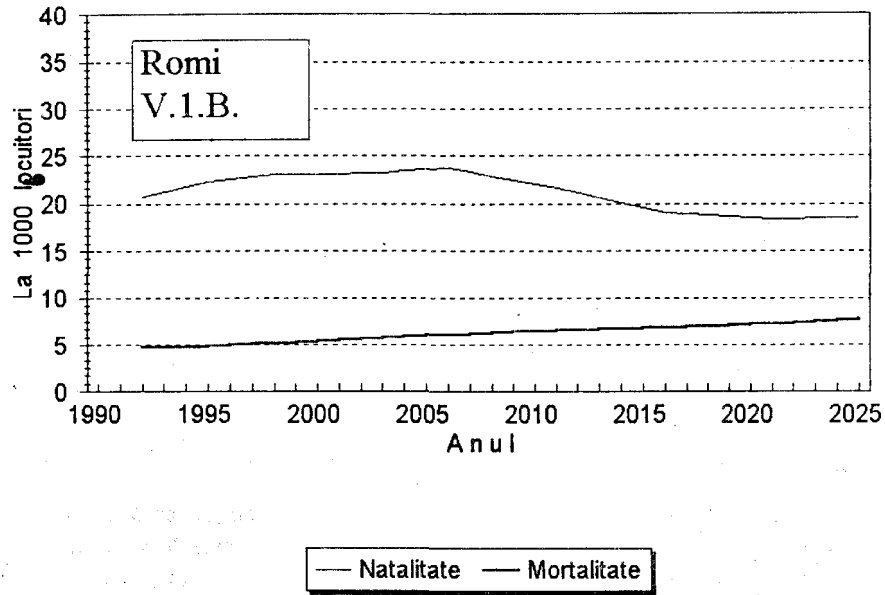
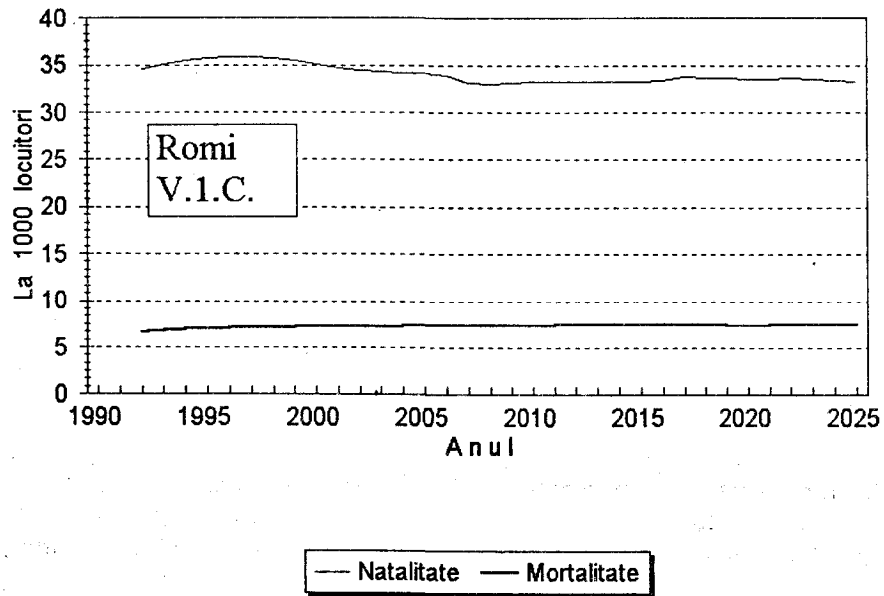

Fig. 10. Rata natalității și mortalității
în anii 1992-2025

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Fig 11. Rata natalității și mortalității în anii 1992-2025

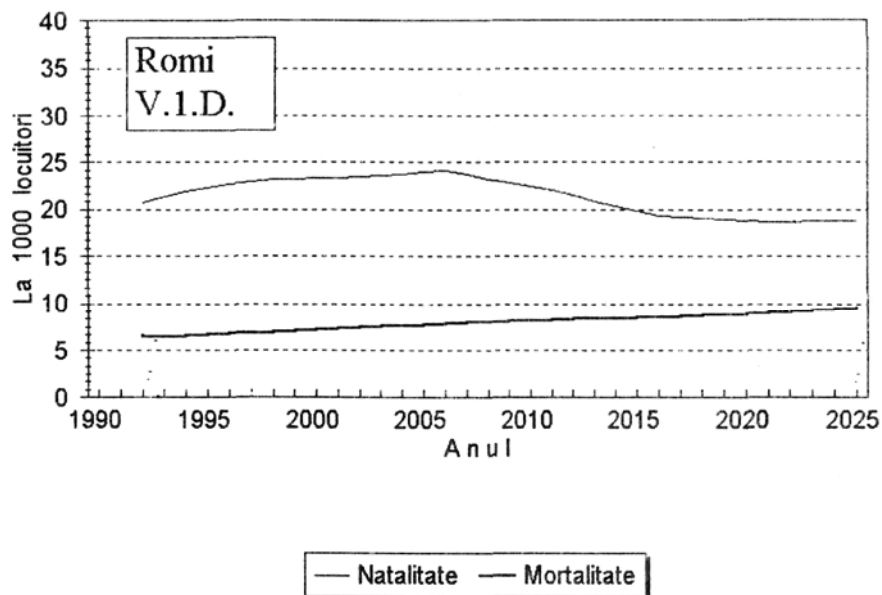

Fig. 12. Structura populației pe unele naționalități, 1992-2025 – V. 1 .A.

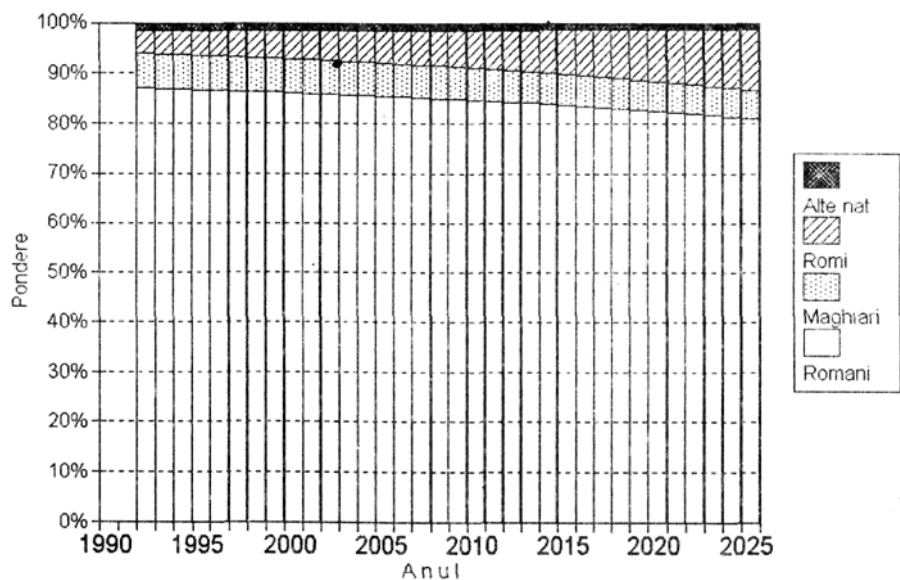

Fig. 13. Structura populației pe unele naționalități, 1992-2025 – V.1.B.

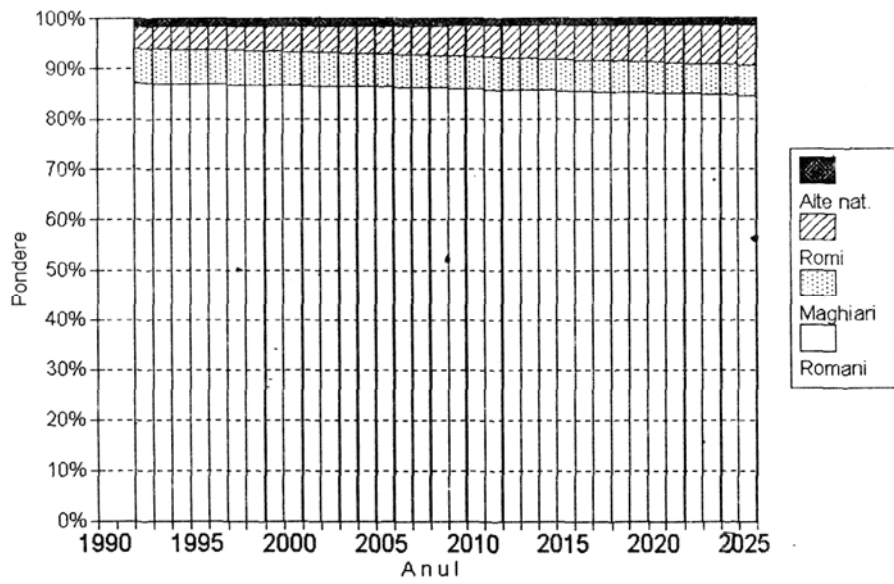
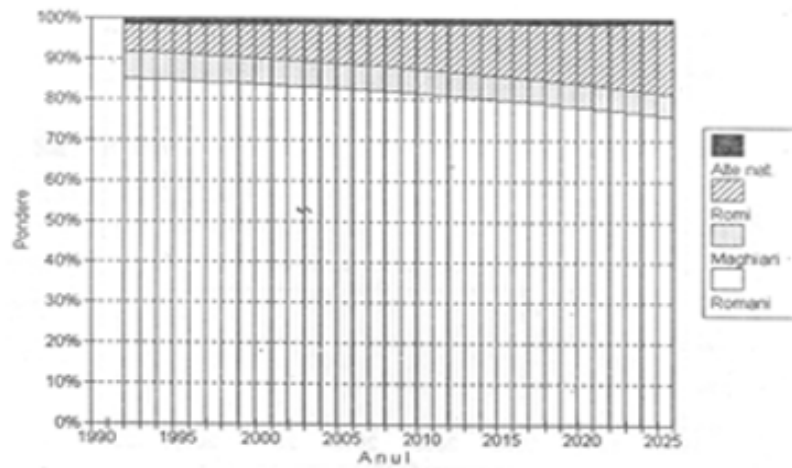

Fig. 14. Structura populației pe unele naționalități, 1992 – 2025 – V.2.A

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

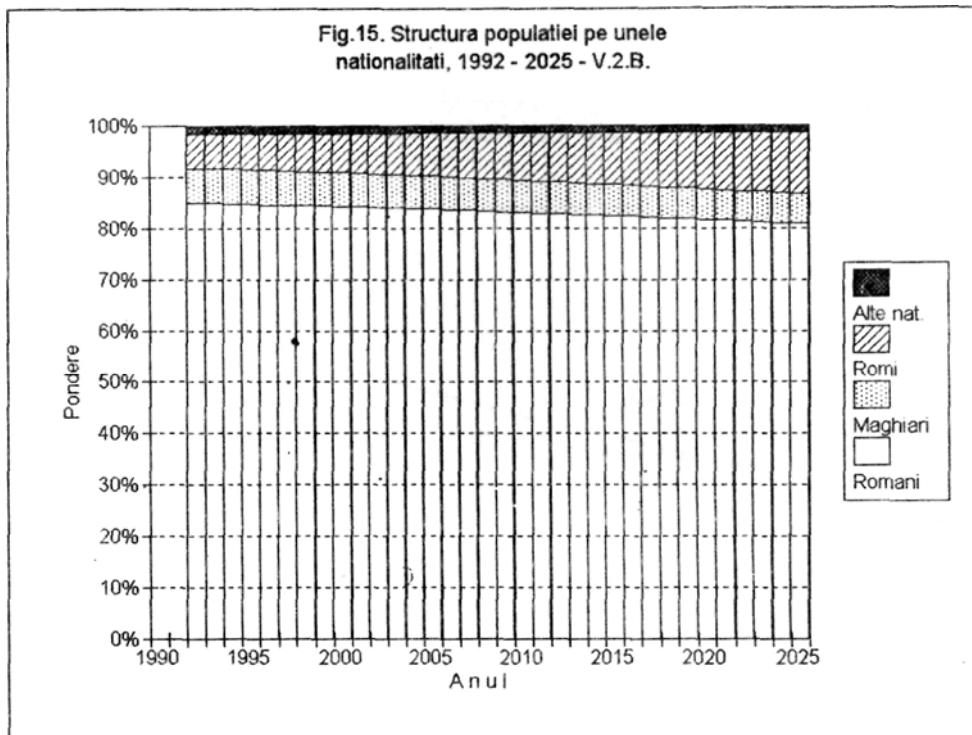

Fig. 16 .Ponderea romanilor în populația țării, 1992-2025 – Valori extreme

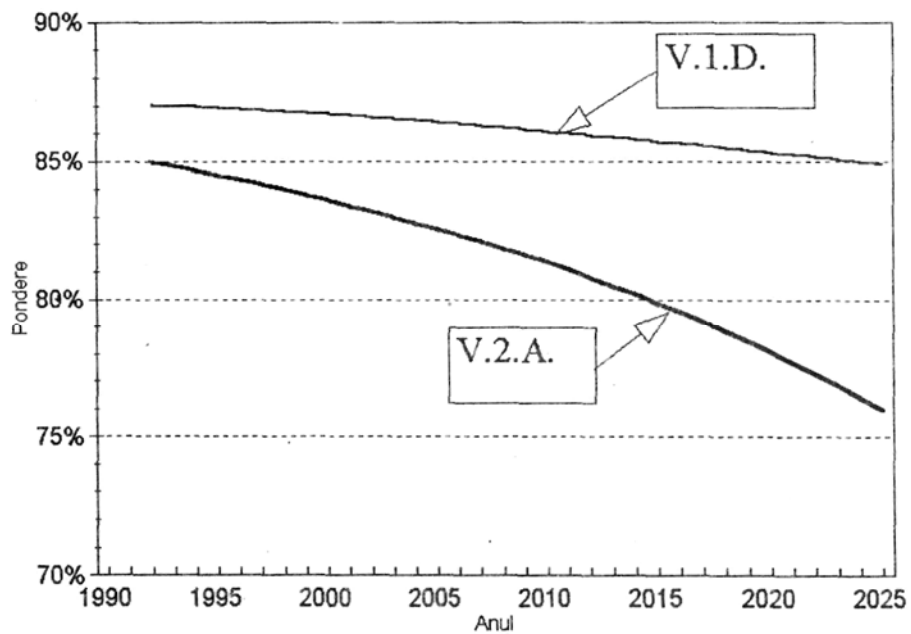

Fig. 17. Ponderea romilor în populația țării, 1992-2025 – V.2.

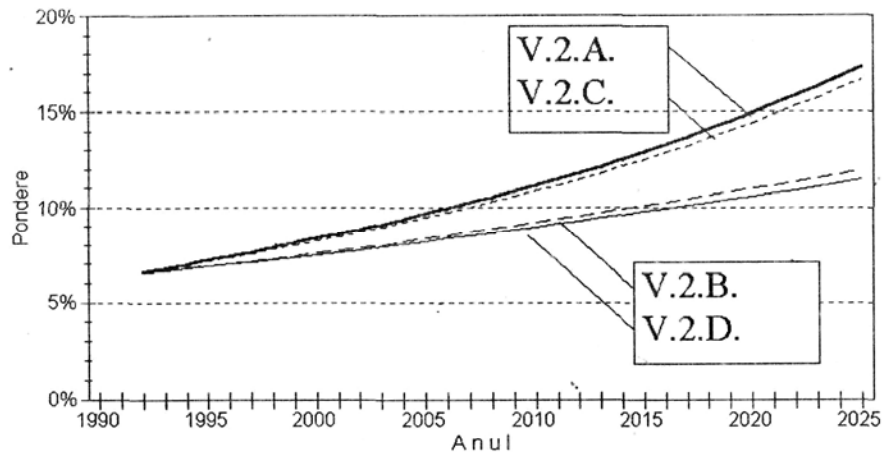
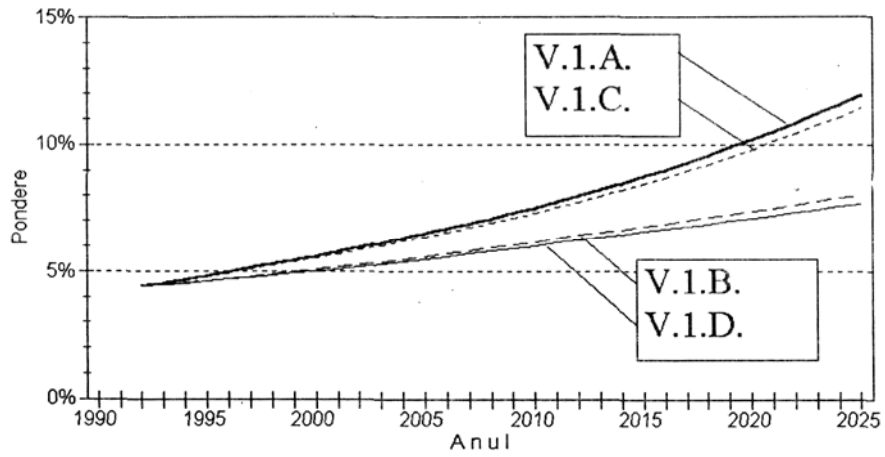

Fig. 18. Ponderea romilor în populația țării, 1992-2025 – V.1.

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Fig. 19. Ponderea maghiarilor și romilor în populația țării, 1992-2025 – V.1.A

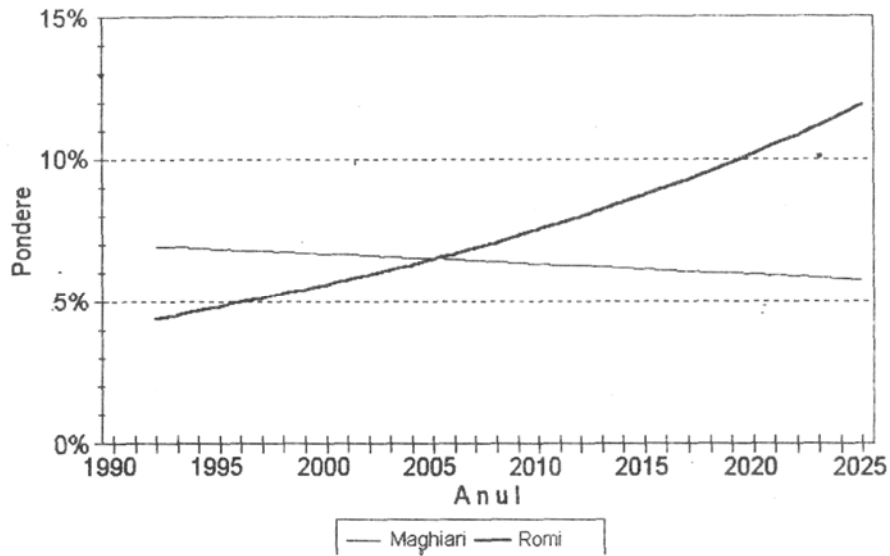

Fig. 20. Ponderea maghiarilor și romilor în populația țării, 1992-2025 – V.1.D

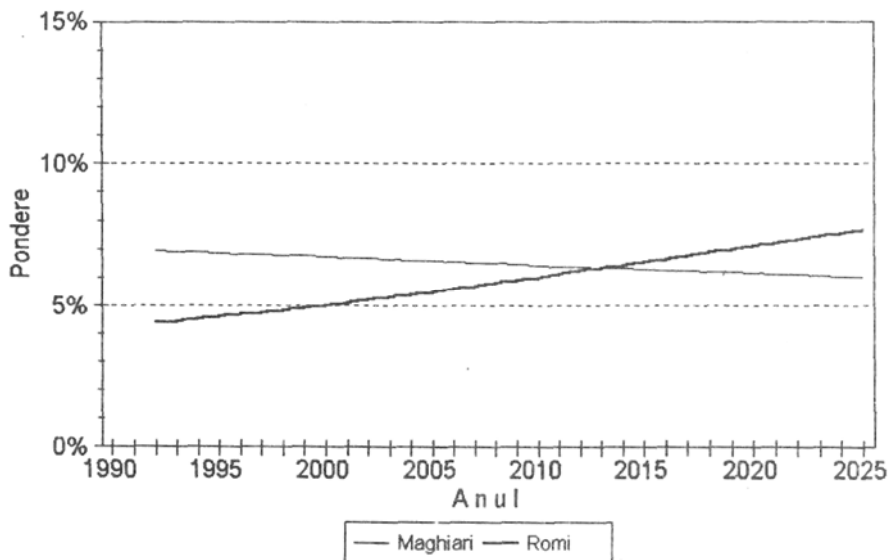

Fig. 21. Ponderea maghiarilor și romilor
în populația țării, 1992-2025 – V.2.A

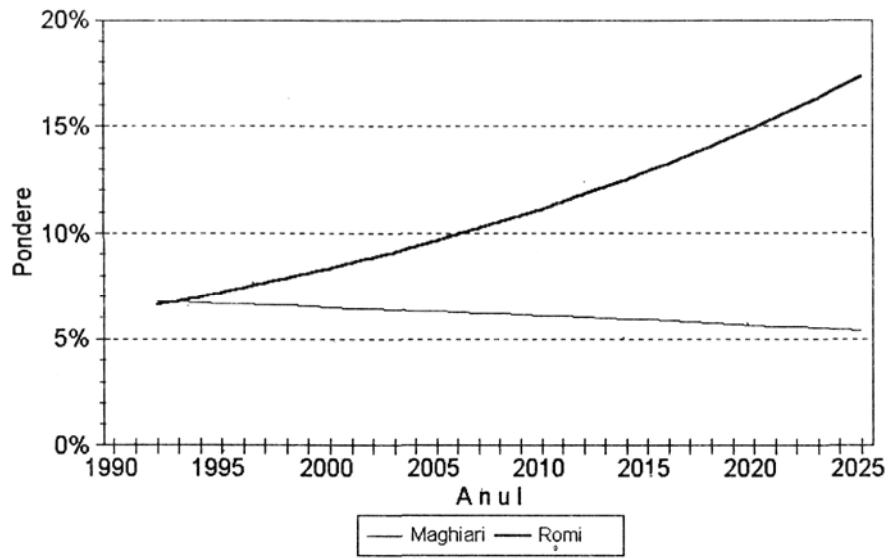
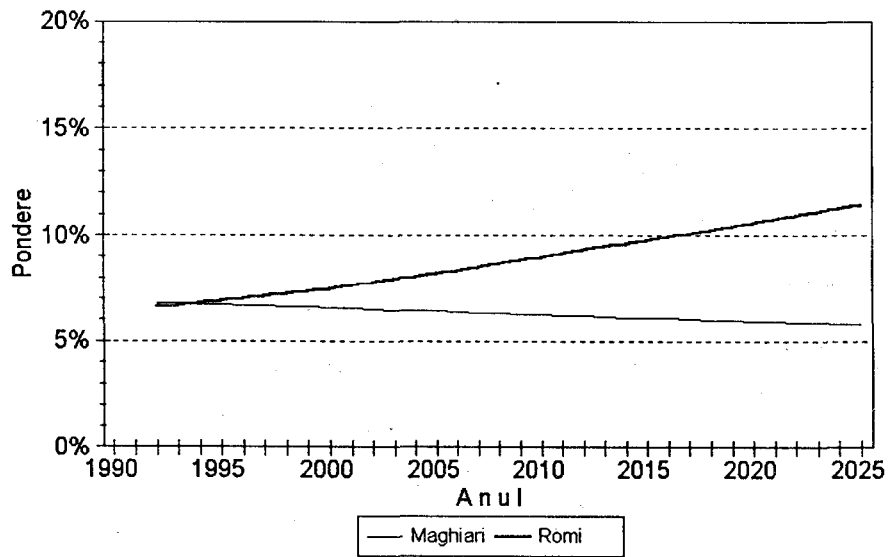

Fig. 22. Ponderea maghiarilor și romilor
în populația țării, 1992-2025 – V.2.D

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Fig. 23. Structura născuților pe naționalități

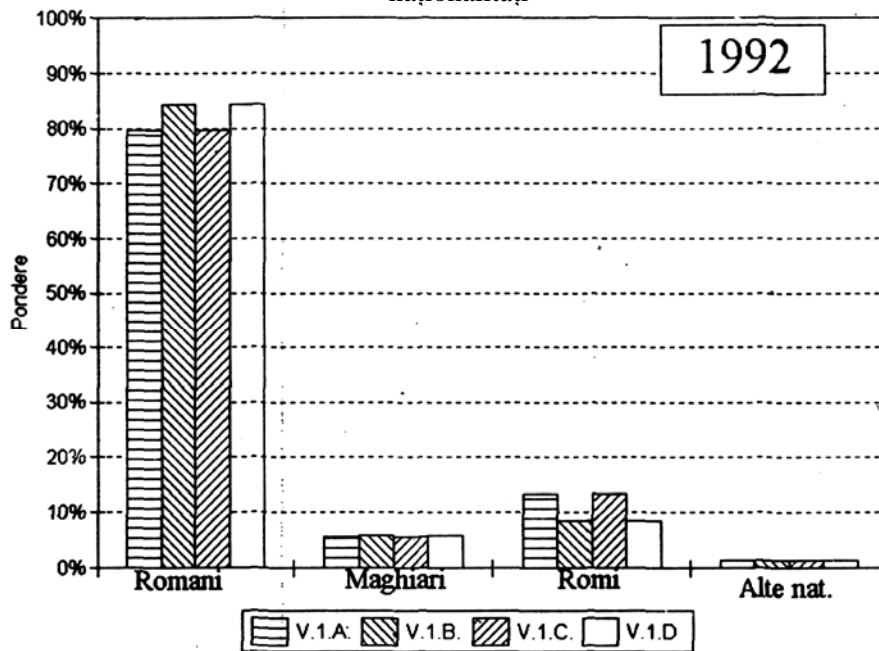

Fig. 24. Structura născuților pe naționalități

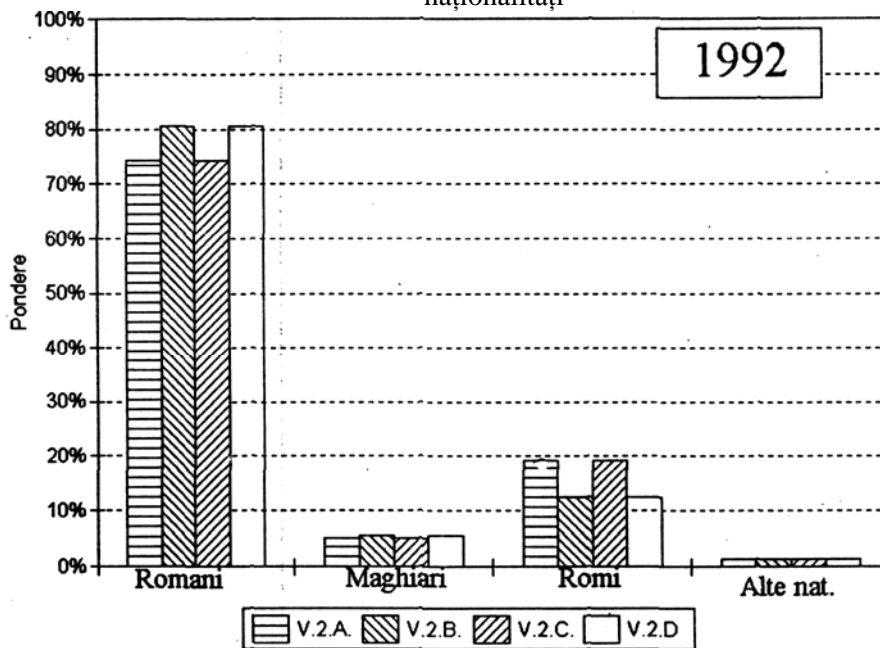

Fig. 25. Structura născuților pe naționalități

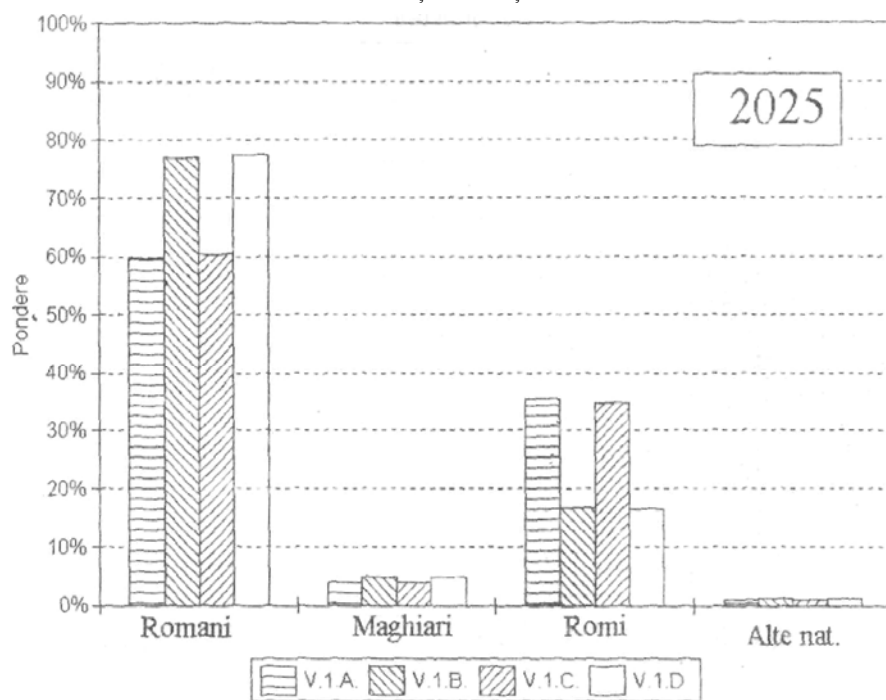
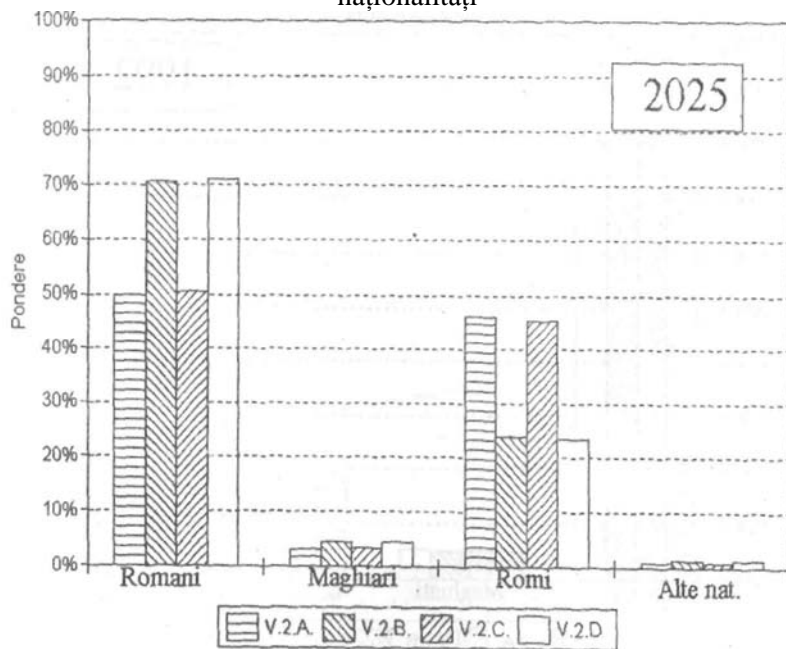

Fig. 26. Structura născuților pe naționalități

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Diferența relativ importantă dintre cele două valori extreme nu are la bază, cum am fi tentați să credem, efectivul inițial al romilor. Și în varianta V.2.D., plecând de la 1,5 milioane de romi în 1992, se ajunge în anul 2025 la o populație apropiată de cea din varianta V.1.D. - 20524,7 mii locuitori. Factorul de diferențiere este nivelul fertilității romilor. Cu alte cuvinte, o fertilitate de 3,86 copii la o femeie este puțin probabilă. Dar ea nu poate fi exclusă ca ipoteză de lucru tocmai pentru că ne asigură elemente de comparație indispensabile într-o întreprindere atât de sensibilă cum este cea în care ne aflăm.

Din proiectarea separată a populației naționale rezultă, pentru anul 2025, o cifră de 20293,5 mii, ceea ce ar conferi variantelor construite pe baza unei ferti-

lități a romilor de 2,32 copii la o femeie (V.1.B., V.1.D., V.2.B. și V.2.D.) și care conduc la o populație în anul 2025 apropiată de cea menționată mai sus (a se vedea tabelul nr.5) mai mult realism și fiabilitate.

În sfârșit, o populație de 20,3-20,6 milioane locuitori în anul 2025, cum este cea la care ajungem în cele patru variante apreciate drept cele mai realiste, impune o anumită precizare. Întrucât în proiectările noastre nu am luat în considerare migrația externă, din motive care au fost deja menționate, apreciem că rezultatele trebuie corectate, adică diminuate cu aproximativ 500 mii persoane, cât ar reprezenta soldul negativ al migrației în perioada 1993-2025, în ipoteza menținerii acestui sold la o valoare anuală de 15 mii persoane.

Tabelul nr.6

Numărul proiectat al populației în anul 2025
– în mii –

Varianta	Numărul proiectat	Numărul proiectat corectat*	Ipoteze - mort. și fert. la romi ^{**,*}	
			Speranța de viață M/F (ani)	I.S.F. (copii/femeie)
1992				
22810,0 (Recensământ)				
Varianta 1: 1 milion de romi în 1992				
1.A.	21318,6	20818,6	65,49/73,14	3,86
1.B.	20427,7	19927,7	65,49/73,14	2,32
1.C.	21204,4	20704,4	60,63/68,26	3,86
1.D.	20348,0	19848,0	60,63/68,26	2,32
Varianta 2: 1,5 milioane de romi în 1992				
2.A.	21980,8	21480,8	Ipoteze identice cu cele de la variantele 1..A. – 1.D.	
2.B.	20644,4	20144,4		
2.C.	21809,4	21309,4		
2.D.	20524,7	20024,7		

* Numărul corectat este numărul proiectat diminuat cu volumul estimat al migrației externe pentru perioada 1993-2025 (500 mii persoane).

** Ipotezele asupra mortalității și fertilității celorlalte naționalități luate în considerare:

- Mortalitate: 65,49/73,14

- Fertilitate: români – 1,37; maghiari – 1,29; alte naționalități – 1,42.

După cum se poate remarca din datele tabelului nr. 6, noile valori se situează între 19848,0 și 21480,8 mii.

Ajunși în acest punct al analizei credem că dispunem de un element în plus de apreciere a celor opt variante prin

prisma realismului lor.

Toate proiectările elaborate în ultimii ani asupra populației României (luată în totalitatea ei și nu ca sumă a unor subpopulații) în ipoteza constanței mortalității, fertilității și migrației conduc la o populație de 19,8-19,9 milioane locuitori în anul 2025. În raportul național al României prezentat la Conferința Internațională asupra Populației și Dezvoltării, Cairo, 1994, numărul proiectat al populației în anul 2020, în varianta minimă, este de 20,6 milioane locuitori (Comitetul Național pentru pregătirea participării la Conferința Internațională a Națiunilor Unite asupra Populației și Dezvoltării, 1994). Acestui număr îi corespunde, prin extrapolare, o populație de 19,8-19,9 milioane locuitori în anul 2025. Cifra de 20,6 milioane locuitori pentru anul 2020 și, implicit, 19,8-19,9 milioane pentru anul 2025, o regăsim și în raportul asupra evoluției populației și a situației demografice din România în perioada 1990-1994 elaborat de Comisia Națională de Statistică (1995c). O comparație cu ultimele proiectări ale Națiunilor Unite (1995), este și ea relevantă, în varianta minimă ("low") a acestor proiectări, construită pe ipoteze aproape similare cu ale noastre, numărul populației României în anul 2025 ajungând la 19,99 milioane locuitori.

Analizând datele din tabelul nr.6 și ipotezele care stau la baza lor, credem că, de fapt, există doar două variante care ar trebui să rețină în mod deosebit atenția și care merită a fi luate în considerare în analize mai aprofundate. Este vorba de variantele 1.D. și 2.D. În aceste două variante, numărul proiectat (corectat) al populației țării, rezultat din însumarea subpopulațiilor, este de 19,8 și, respectiv,

20,0 milioane locuitori, deci consistent cu ceea ce rezultă din proiectarea "întregului". Ipotezele asupra mortalității și fertilității ni se par a fi mai realiste în aceste variante.

Mortalitatea romilor este în mod cert mai mare decât a celorlalte naționalități, chiar dacă o speranță de viață mai mică cu cinci ani, cum este cea pe care am adoptat-o noi, nu ar reflecta suficient de exact adevărata diferență. De altfel, după cum se poate remarca, diferențele dintre variantele 1.A. – 1.C. ori 1.B. – 1.D., ca și cele dintre variantele 2.A. – 2.C. ori 2.B. – 2.D., având la bază doar mortalități diferite, sunt minime, chiar neînsemnate în cazul primelor două.

În ceea ce privește ipotezele asupra fertilității romilor, componenta fundamentală a diferențelor dintre variante, credem că un I.S.F. de 2,32 copii la o femeie este mai apropiat de cel real. Ne este greu să admitem că, în 1996, fertilitatea romilor ar putea fi de trei ori mai mare decât cea a românilor. Faptul că un astfel de nivel ar conduce la 20,8-20,7 milioane locuitori – în variantele 1.A., 1.C. și la 21,5-21,3 – în variantele 2.A., 2.C., deci considerabil peste nivelul rezultat din proiectarea separată a populației țării, este semnificativ. În plus, după cum am spus-o deja, în ipoteza unui I.S.F. de 2,32 (la romi) mediile ponderate ale ratelor de fertilitate pe vârste ale celor patru naționalități luate în considerare în proiectările noastre conduc la o valoare agregată a I.S.F. identică cu cea înregistrată (1,4 copii la o femeie), argument ce nu poate fi neglijat.

Variantele 1.D. și 2.D. constituie deci construcții destul de solide, coerente și bine fundamentate pentru a putea fi utilizate în analize prospective de substanță (tabelul nr. 7).

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

Tabelul nr.7

Numărul populației pe unele naționalități în anul 1992 și cel proiectat în anul 2025. Variantele 1 .D. și 2.D.

	Varianta 1.D.				Varianta 2.D.			
	1992		2025		1992		2025	
	în mii	în%	în mii	în%	în mii	în%	în mii	în%
TOTAL	22810,0	100,0	20348,0	100,0	22810,0	100,0	20524,7	100,0
Români	19851,0	87,0	17271,9	84,9	19385,5	85,0	16705,5	81,4
Maghiari	1583,6	6,9	1225,8	6,0	1549,1	6,8	1186,7	5,8
Romi	1000,0	4,4	1564,6	7,7	1500,0	6,6	2346,8	11,4
Alte nat.	375,4	1,7	285,7	1,4	375,4	1,6	285,7	1,4

Menținerea actualelor caracteristici generale ale mortalității și fertilității ar diminua populația României cu 10% până în anul 2025. În spatele acestei scăderi globale s-ar afla însă o scădere de 13% la români, de 23% la maghiari, de 24% la “alte naționalități” și, paralel, o creștere de 57% a romilor. În consecință, ponderea acestora ar crește de la 4,4% în 1992 la 7,7-

11,4% în 2025, depășind ponderea maghiarilor.

Degradarea structurii pe vârste la români, maghiari și la grupul “alte naționalități” s-ar concretiza în reducerea considerabilă a ponderii populației tinere și creșterea gradului de îmbătrânire demografică (tabelul nr.8).

Tabelul nr.8

Structura populației pe grupe mari de vârstă, vârsta mediană, natalitatea și mortalitatea în anii 1992 și 2025, la unele naționalități. Variantele 1.D. și 2.D.

1	Varianta 1.D.		Varianta 2.D.	
	1992	2025	1992	2025
	2	3	4	5
ROMÂNII				
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
0-14	22,2	13,4	21,7	13,3
15-59	61,3	64,9	61,4	64,7
60+	16,6	21,6	16,8	21,9
Vârsta mediană (ani)	33,7	43,2	34,1	43,4
Natalitate (la 1000)	10,4	8,1	10,3	8,0
Mortalitate (la 1000)	11,9	16,1	12,1	16,4
MAGHIARI				
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
0-14	18,7	12,1	18,2	12,0
15-59	61,3	63,8	61,5	63,5
60+	20,0	24,1	20,3	24,5
Vârsta mediană (ani)	37,5	45,3	37,9	45,5
Natalitate (la 1000)	9,0	7,2	9,0	7,2
Mortalitate (la 1000)	14,2	18,5	14,4	18,8

	1	2	3	4	5
ROMI					
Total		100,0	100,0	100,0	100,0
0-14		41,4	26,1	41,4	26,1
15-59		53,5	65,6	53,5	65,6
60+		5,1	8,3	5,1	8,3
Vârsta mediană (ani)		18,6	29,4	18,6	29,4
Natalitate (la 1000)		20,8	18,8	20,8	18,8
Mortalitate (la 1000)		6,6	9,6	6,6	9,6
ALTE NAȚIONALITĂȚI					
Total		100,0	100,0	100,0	100,0
0-14		18,8	13,4	18,8	13,4
15-59		58,4	62,9	58,4	62,9
60+		22,8	23,6	22,8	23,6
Vârsta mediană (ani)		38,9	43,7	38,9	43,7
Natalitate (la 1000)		8,8	8,1	8,8	8,1
Mortalitate (la 1000)		16,1	17,9	16,1	17,9

În loc de concluzii

Studiul nostru nu poate avea decât un evident caracter exploratoriu, caracter motivat atât de o cunoaștere actuală parțială a caracteristicilor demografice ale naționalităților, cât și de ipoteza constanței în timp, pe un orizont lung, a mortalității și fertilității. Chiar și în aceste condiții însă, interesul și actualitatea problematicii abordate sunt indiscutabile, iar rezultatele la care am ajuns ar putea constitui un îndemn nu numai pentru aprofundarea domeniului –

atât sub raportul informațiilor disponibile, cât și al metodei, ci și pentru reflecție, depășind granițele demograficului.

Dacă lăsăm la o parte situații excepționale, demograficul nu se remarcă prin spectacular în evoluțiile sale pe termen scurt și mediu. Ceea ce ar putea explica neglijarea lui, nu în puține cazuri, de către politicieni și guvernanți. Acumulările lente consolidează însă tendințe și mecanisme, cu efecte multiplicatoare, care, în timp, duc la schimbări cantitative de amploare, cu implicații greu de evaluat.

Note și bibliografie

Comisia Națională pentru Statistică, **Recensământul populației și locuințelor din 7 ianuarie 1992. Volumul I – Populație – Structura demografică**, București, 1994.

Comisia Națională pentru Statistică, **Recensământul populației și locuințelor din 7 ianuarie 1992. Structura etnică și confesională a populației**, București, 1995a.

Comisia Națională pentru Statistică, **Anuarul Statistic al României**, București, 1995b.

Comisia Națională pentru Statistică, **Raport asupra evoluției populației și a situației demografice din România în perioada 1990-1994**, București, 1995c.

Comitetul Național pentru pregătirea participării la Conferința Internațională a Națiunilor Unite asupra Populației și

O PROIECTARE CONDIȚIONALĂ A POPULAȚIEI ROMÂNIEI

- Dezvoltării, 1994. **Raportul Național pentru Conferința Internațională a Națiunilor Unite asupra Populației și Dezvoltării, Cairo, Egipt, 5-13 septembrie 1994**, București.
- Council of Europe, **Recent demographic developments in Europe, 1995**, Strasbourg, 1995.
- United Nations, **MortPak-Lite. The United Nations Software Package for Mortality Measurement** (Population Studies No. 104), New York, 1988.
- United Nations, **World Population Prospects. The 1994 Revision**, New York, 1995.
- Zamfir, Elena și Cătălin Zamfir (Coord.), **Țigani - între ignorare și îngrijorare**, București, Editura Alternative, 1993.